

วิ�ณุการของการจัดการศึกษาอนวัติเรียนในประเทศไทย

นาง ประนีท อัมพร สินธุ

001644

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต

ภาควิชาปรัชญาศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2523

I16497211

THE EVOLUTION OF PRE - SCHOOL EDUCATION
IN THAILAND

Missis Praneet Ampornsin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

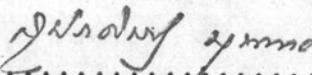
Graduate School

Chulalongkorn University

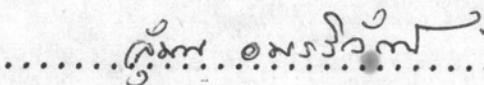
1980

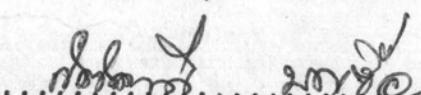
หัวขอวิทยานิพนธ์ วิัฒนาการของการจัดการศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย
 โดย นางปราณี อัมพร สินธุ
 ภาควิชา ประถมศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยาดี บุญชื่อ

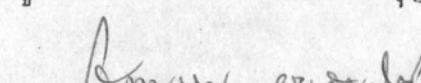
บันทึกวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บันทึกวิทยานิพนธ์นับเป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

 คณบดีบันทึกวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์สุมน อุรวิวัฒน์)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิติยาดี บุญชื่อ)

 กรรมการ
 (อาจารย์โสภารรณ ชัยสมบัติ)

โดยที่มีของบันทึกวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ หัวข้อการของการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนในประเทศไทย

ชื่อนิติกร นางปราณีค อัมพรลินธุ์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์ บุญชื่อ

ภาควิชา ประถมศึกษา

ปีการศึกษา 2522

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความเป็นมา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนในประเทศไทยทั้งแทบทั้งนิสิต ปัจจุบัน และเพื่อประเมินผลข้อมูลของ การจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนในรูปแบบทั่ว ๆ ซึ่งจัดตั้งขึ้นทั้งโดยหน่วยงานของรัฐ เอกชน และ มูลนิธิ ผลการรวมรวมและศึกษา ปรากฏว่า ในสมัยที่การศึกษายังไม่มีระบบนั้น การศึกษา ก่อนวัยเรียนมีอยู่หลายรูปแบบ สำหรับที่เป็นเจ้าของเชื้อพระวงศ์จะศึกษาเล่าเรียนอยู่ใน พระบรมมหาราชวัง ส่วนเด็กที่พ่อแม่มีอันจะกินมักจะเรียนอยู่ที่บ้าน โดยมีพ่อแม่เป็นผู้สอนให้ สำหรับเด็กยากจนที่เป็นชายพ่อแม่ก้มก็จะนำไปอาศัยอยู่กับพระ การศึกษาในระดับนี้ขึ้นอยู่กับ ความประสงค์ของแต่ละคน ให้ราชเรียนหรือไม่เรียนก็ได้ เมื่อการศึกษาเริ่มมีระบบขึ้น การศึกษาก่อนวัยเรียนจะอยู่ในรูปของ "มูลศึกษา" และ "เตรียมประถม" ทันระทั้งในปี พ.ศ. 2483 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของรัฐขึ้นเพื่อเป็นโรงเรียนสาธิตสำหรับ นักเรียนฝึกหัดครูอนุบาล ดำเนินการสอนตามแนวของเฟรอดี้แอนด์อนเตสซอฟฟ์ และในปี พ.ศ. 2496 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีหัตถศิลป์เด็กเล็กขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา แห่งเป็น ในรูปแบบที่จะเตรียมเด็กสำหรับเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ปัจจุบัน การศึกษาก่อนวัยเรียนในประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การให้การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเด็ก จัดอยู่ในรูปแบบของ โรงเรียนอนุบาล และหัตถศิลป์เด็ก ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน และอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษา

นอกรอบโรงเรียน คือ การบริการ เลี้ยงดู อันໄก์แกลสตันรับเลี้ยง เด็กและศูนย์เด็กปฐมวัย
ทาง ๑

ในก้านหลักสูตรการสอนระดับอนุบาลนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรถึง ๕ ครั้ง
ก่อนหน้า ในการวัดผลทดสอบการประเมินผล ได้รับการปรับปรุงให้มีขึ้นกว่าเดิมมาก การเรียน
การสอนในปัจจุบัน มุ่งเน้นการพัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กเป็นสำคัญ โดยเฉพาะโรงเรียน
อนุบาลของรัฐ แต่โรงเรียนเอกชนยังมุ่งเน้นทางด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ คือ ยังเน้นการ
อ่าน การเขียน การคิดเลขและบางโรงเรียนก็สอนภาษาอังกฤษแก่เด็กเล็กๆ เหล่านั้นด้วย
จากประวัติของการศึกษาระดับอนุบาลของประเทศไทย ทำให้พัฒนาเป็นแนวโน้มของการจัด
การศึกษาในระดับนี้ว่า ในอนาคตจะเน้นในด้านการเตรียมเด็กเพื่อการดำรงตนอย่างมีความสุข
ในสังคม และการเตรียมพร้อมเพื่อการเรียนมากกว่าการยัดเยียดความรู้ในการอ่าน การเขียน
และการทำเลข เช่นแก้อกอน

Thesis Title The Evolution of Pre-School Education in Thailand

Name Mrs. Praneet Ampornsin

Thesis Advisor Assistant Professor Kitiyavadi Boonsue

Department Elementary Education

Academic Year 1979

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the background and the changing of pre-school education in Thailand and also to collect the historical records concerning various forms of pre-school education that were organised and administered by the government, the private sector and the non-profit organisations.

According to the study and the historical record, it showed that before the formal education system was introduced, the pre-school education took place in many patterns, for instance, children of royal family would receive their education within the royal compound while the children from rich family would be taught at home by their parents or governess, at the same time the poor would go to the priest and stayed with their "Teachers" in the temple. Education for the pre-school children was not compulsory. It was up to individuals.

When formal education system was organised, Pre-School education was in the forms of "basic education" and pre-primer. The first public kindergarten school in Thailand was established in 2483

B.E. as a demonstration school for teacher's training in kindergarten level, with techniques adopted from Froebel and Montessori's methods. In 2496 B.E., the Ministry of Education had set up pre-school class attached to the elementary school in order to prepare children for their first grade.

At present, pre-school education in Thailand may be divided into two categories.

1. Education as readiness program set up within the school system to prepare children for entering first grade, and was called nursery and kindergarten.

2. Education as care program set up outside the school system which organised as Day Care Centers or Child Centers.

The kindergarten curriculum had changed five times since its inception. The evaluation system has greatly improved. The teaching and learning process at present was aiming at preparing children for first grade, especially in kindergarten schools that belonged to government. However, the private kindergarten school were still emphasized on academic aspect and the teaching of three R's. In some school English was also taught to those young children.

According to the long history of nursery and kindergarten in Thailand, the future trend of the teaching in this level was more and more emphasized on helping young children preparing for happy living in the future and the academic readiness rather than cramming them with the three R's as had been done in the past.

กิติกรรมประกาศ

งานวิจัยกรังนีสำเร็จลงทุนความช่วยเหลือจากบุญช่วยศาสตราจารย์กิติวงศ์
บุญชื่อ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่กรุงเทพฯ ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตรวจแก้ไขปรับปรุง
ข้อบกพร่องทั่วๆ อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด ศาสตราจารย์สุวน อุmrวิวัฒน์ ที่กรุงเทพฯ
สนับสนุน ให้กำลังใจ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างมาก และอาจารย์โสภាដรธรรม
ชัยสมบูรณ์ ที่ให้กรุณาช่วยตรวจสอบแก้ไขกรังสุกหาย บุญวิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้
ณ โอกาสนี้

อนึ่ง บุญวิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ม.ล. ปืน มาลาภุด หมอม ฤทธิ์
บริพัตร ณ อุบลราชธานี อาจารย์เบญจ่า แสงนล อาจารย์สมถวิล สังฆะทรัพย์
อาจารย์ยิ่งโนม เทียนเนช ที่กรุงเทพฯ รายละเอียดข้อมูลในอดีตของการอนุบาลศึกษา^๑
ในประเทศไทย บุญช่วยศาสตราจารย์นิรนดร ชัยกฤสานนท์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์
มหาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อาจารย์ส่อง วิชิৎสังกรณ์ อาจารย์ ดร. นิกายา ภัสรสินธิ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อาจารย์บุญเยี่ยม จิตรก้อน อาจารย์บุญชู
สนัน เสียง อาจารย์อารมณ์ สุวรรณปาล หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสัมมัญชนกษา อาจารย์
ประภาพันธุ์ นิลอดุล กองประเมินศึกษา กรมสามัญศึกษา อาจารย์เพ็ญเพ็ชร ณ นคร
อาจารย์กฤษ โภ ณ นคร โรงเรียนวัดนาวิทยาลัย นามแรม เอ็ดเจล่า คัน โรงเรียน
นาแทร์ เกชีวิทยาลัย นักงานนี้ยังมีผู้ให้ความช่วยเหลืออีกหลายท่านที่บุญวิจัยไม่อาจกล่าว^๒
นามได้หมด บุญวิจัยขอกราบขอบพระคุณในความร่วมมือ ความเมตตาใจของทุกท่านไว้
ณ โอกาสนี้

ปราจีน พัฒน์สินธุ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๒
กิจกรรมประจำ.....	๓
รายการรูปภาพประกอบ.....	๔

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
สภาพปัญหาของเด็กก่อนวัยเรียนในปัจจุบัน.....	6
นโยบายการศึกษาก่อนวัยเรียน	8
ความสำคัญของวัยเด็ก.....	11 ✓
ความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐนวัย..	21 ✓
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
ความจำกัดของการวิจัย.	37
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.	37 ✓
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	38
วิธีดำเนินการวิจัย.	38
"	
การเสนอขออนุญาต.....	39

2 ✓ การศึกษา ก่อนวัยเรียนของประเทศไทย	40
การศึกษา ก่อนวัยเรียนของประเทศไทย อังกฤษและเวลส์	40
การศึกษา ก่อนวัยเรียนในประเทศไทย รัฐอเมริกา	46
การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย อสเตรเลีย	52
การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย นิวซีแลนด์	56
การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย ญี่ปุ่น	61
การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	67
การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน	74
การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย อิสราเอล	77
สรุป	81
 3 ✓ การจัดการศึกษา ก่อนวัยเรียน ในประเทศไทย สมัยก่อนเปลี่ยนแปลง	82
การบกพร่อง พ.ศ. 2412 - 2474	82
สมัยที่การศึกษายังไม่มีระบบ	82
การศึกษาสมัยโบราณ สำหรับเจ้านายที่ยังทรงพระเยาว์	82
การศึกษาสำหรับเด็ก ก่อนวัยเรียน ในฐานะบุคคลธรรมชาติไป	87
สถานสังเคราะห์เด็กแห่งแรกของประเทศไทย	89
การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในสมัยที่การศึกษาเริ่มมีระบบ	92
โครงการศึกษา 2441, 2456 และ 2464 ในส่วนที่เกี่ยวกับ	
การศึกษา ก่อนวัยเรียน	92
ประวัติความเป็นมาของการอนุบาลศึกษาสมัยก่อนที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการจัดตั้ง	100
แนวคิดในการสอนการหลักอนุบาล	100
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย	105

โรงเรียนราชินี.....	111
โรงเรียนนาแตร์ เกอีวิทยาลัย,	114
สรุป	118
4 การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในระบบหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง	
พ.ศ. 2474 – 2490.....	122
แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475, 2479 ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา ก่อนวัยเรียน.....	122
การดำเนินงานจัดตั้งการอนุบาลศึกษาในประเทศไทย.	126
สภาพการศึกษา ก่อนวัยเรียน.....	140
หลักสูตร การสอน..	150
สรุป	153
5 การศึกษา ก่อนวัยเรียน ในระบบ 2491 – 2500.	156
นโยบายบางประการ เกี่ยวกับการอนุบาลศึกษา..	156
แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา ก่อนวัยเรียน 158	
นโยบายการจัดซัมเมิล์ เก็จ เล็ก และแนวทางการจัดโรงเรียนอนุบาล ..	160
สภาพการศึกษา ก่อนวัยเรียน.....	173
หลักสูตร การสอน..	181
สรุป	183
6 การจัดการศึกษา ก่อนวัยเรียน ในระบบ 2501 – 2521	185
แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 และ 2520 ในส่วนที่ เกี่ยวกับการศึกษา ก่อนวัยเรียน.	185
สภาพการศึกษา ก่อนวัยเรียน.....	189

	หน่วยงานที่จัดการศึกษา ก่อนวัยเรียนในปัจจุบัน	235
	หลักสูตร การสอน	270
	สรุป	287
5 ⑦	สรุปผล อกิจราย และให้เสนอแนะเกี่ยวกับโครงการจัดการศึกษาระดับปฐนวัย จากปัจจุบันสู่อนาคต	291
	แผนการศึกษาชาติในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาก่อนวัยเรียน	291
	การศึกษาก่อนวัยเรียนในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง	293
	การศึกษาก่อนวัยเรียนสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง	295
	การศึกษาก่อนวัยเรียนในปัจจุบัน	296
	หลักสูตรการสอน	298
	แนวโน้มของการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนในอนาคต	299
	อกิจราย	300
	ขอเสนอแนะ	303
	ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	304
	บรรณานุกรม	306
	ภาคผนวก	321
	ประวัติผู้วิจัย	326

รายการรูปภาพประกอบ

รูปภาพที่

หน้า

1	โโรงเลี้ยงเด็กของพระอัครราชายาเธอ...	322
2	นักเรียนอนุบาลโรงเรียนวังหลัง-วัฒนา พ.ศ.2458	323
3	นักเรียนอนุบาลโรงเรียนวังหลัง-วัฒนา พ.ศ.2500	323
4	นักเรียนอนุบาลโรงเรียนราชนี...	324
5	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสองพระองค์ในฉลองพระองค์นักเรียน
มาสเตอร์ เกื้อวิทยาลัย...	325
6	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนัมทิคลกนบกรประจำชั้น นามนร
มาเกอริกามารี และพระสหายรวมชั้น...	325